مروری به اقدامات جهادی و حضور رزمی سپهبد شهید محمد پاکپور برای تأمین امنیت پایدار ایران اسلامی

اشراف حاج محمد به مناطق عملیاتی زبانزد بود

سپهبد شهید محمد پاکپور در دوران دفاع مقدس

شهید پاکپور در کنار شهید حاج قاسم سلیمانی

علیرضا محمدی

سپهبد شهید محمد پاکپور را به‌راستی «معمار امنیت پایدار ایران» نامیده‌اند. سرداری که ۱۶سال فرماندهی نیروی زمینی سپاه را بر عهده داشت، عملکرد و اشراف فوق‌العاده‌ای به مناطق مختلف کشورمان پیدا کرده بود. در دوره فرماندهی او، با وجود سرمایه‌گذاری بسیار دشمن برای ایجاد ناامنی در شمال‌غرب و جنوب‌شرق کشـــور، حضور پاکپور و اقداماتش از بسیاری وقایع ناگوار جلوگیری کرد. حاج محمد که از سن ۱۸سالگی و ورود به جبهه کردستان، خط جهاد را آغاز کرده و با مسائل و مشکلات امنیتی در مناطق مرزی آشنا شده بود، بعد از آن تمام عمرش را وقف تأمین امنیت کرد؛ چه در دوران دفاع مقدس هشت‌ساله و چه در سال‌های طولانی پس از آن. عملکرد شهید پاکپور هم به عنوان فرمانده نیروی زمینی سپاه در تأمین امنیت مرزها و هم به عنوان فرمانده کل سپاه در فاصله ۹ماهه دو جنگ تحمیلی ۱۲روزه و ۴۰روزه به‌قدری درخشان بود که اثرات این اقدامات هم‌اکنون نیز مشـــاهده می‌شود.

رزمنده ۱۸ساله در مسیر کردستان

سردار شهید محمد پاکپور متولد سال ۱۳۴۰ در روستای دهسد از توابع خنداب اراک بود. او که در سال ۵۸ وارد سپاه شد، از سابقون این نهاد انقلابی نام گرفته بود. پاکپور در سن ۱۸سالگی و با شـــروع غائله کردستان به این خطه از کشورمان رفت و جهاد را از همان زمان شروع کرد. او در طول دوران دفاع‌مقدس ۱۰ســـاله (از غائله کردستان از سال ۵۸ تا سال ۶۸ الی ۶۹ که لشکرها همچنان در مناطق جنگی خط داشـــتند) زندگی‌اش را وقف ایستادگی در برابر گروهک‌های ضدانقلاب و دشمن متجاوز کرده بود. همین حضور در جبهه‌های مختلف دفاع مقدس، تجربیات ارزشـــمندی بر دانش نظامی شـــهید پاکپور افزوده بود؛ چنان‌که حاج محمد در همین مقطع، سمت‌هایی چون فرماندهی یگان زرهی سپاه و سپس لشکر ۸ نجف و لشکر ۳۱ عاشورا را برعهده گرفته بود.

مبارزه با پژاک در اولین سال‌های فرماندهی

پس از پایان دفاع مقدس، تقریباً تمامی سمت‌های شهید پاکپور مرتبط با تأمین امنیت و حضور در مناطق عملیاتی بود. چنان‌که در سابقه او، فرماندهی قرارگاه نصرت، قرارگاه شمال، معاونت عملیات کل ســـپاه، رئیس ستاد نیروی زمینی سپاه و نهایتاً فرماندهی نیروی زمینی سپاه از سال ۱۳۸۸ دیده می‌شود.

اگر بخواهیم مروری گذرا به وقایع عمده دوران ۱۶ســـاله فرماندهی شهید پاکپور در نیروی زمینی داشته باشیم، او در زمانی ســـکان فرماندهی این نیرو را برعهده گرفت که پژاک (شاخه ایرانی پ.ک.ک یا همان حزب کارگران کردستان ترکیه) فعالیت‌های گسترده‌ای در شمال‌غرب کشورمان آغاز کرده بود. شهید پاکپور در اولین سال‌های فرماندهی‌اش در نیـــروی زمینی، طرح‌هـــای عملیاتی دقیقی برای مقابله با این گروهک به اجرا گذاشـــت و تا تیرماه سال ۹۰، ضربات سختی به پژاک وارد کرد. سپس با یک وقفه کوتاه‌مدت به دلیل ماه مبارک رمضان، دوباره جنگ با پژاک آغاز شد و تا شهریورماه همین سال (۱۳۹۰) پژاک با تلفات بسیار سنگین مجبور شد از مرزهای ایران خارج شود.

هرچند درگیری با پژاک و دیگر گروه‌های ضد انقلاب در شمال‌غرب کشور تا ســـال‌های بعد همچنان ادامه یافت، اما اقدامات عملیاتی شـــهید پاکپور در کنار رایزنی‌های دیپلماتیک در زمان دولت شهید رئیسی باعث شد تا نهایتاً پیمان امنیتی تهران- بغداد در اسفندماه ۱۴۰۱ از سوی شهید علی شمخانی و قاسم الاعرجی، مشاور وقت شورای امنیت ملی عراق، برای خلع ســـلاح احـــزاب کرد ایرانی مستقر در اقلیم کردســـتان و تحویل اردوگاه‌هایشان به دولت عراق یا اقلیم کردستان به امضا برسد.

شکست داعش و توجه به جنوب شرق کشور

در زمان فرماندهی شهید پاکپور در نیروی زمینی سپاه بود که شکست داعش در عراق و سوریه، منجر به انتقال بخشی از توان گروه‌های سلفی به مرزهای جنوب شرق کشور شد. از همین زمان، شهید پاکپور اقدامات بسیار گسترده‌ای را برای تأمین امنیت در سیســـتان و بلوچستان انجام داد. چنان‌که پس از شـــهادت ۱۰ نفر از رزمندگان فراجا در منطقه تفتان سیستان‌وبلوچســـتان به تاریخ ۵ آبان‌ماه ۱۴۰۳، سلسله رزمایش‌های «شـــهدای مدافع امنیت» از سوی نیروی زمینی سپاه آغاز شد که تا ماه‌ها ادامه پیدا کرد و وجب به وجب مناطقی چون نیکشـــهر، قصرقند، راسک، سرباز و بخشی از مهرستان از لوث وجود اشرار و خصوصاً گروهک تروریستی جیش‌الظلم پاکسازی شد.

ماجرای مجلس و اشراف دقیق عملیاتی

شهید پاکپور به دلیل طولانی بودن مدت فرماندهی‌اش در نیروی زمینی سپاه و همچنین حضور عملیاتی که شخصاً در مناطق درگیری داشت، اشراف فوق‌العاده‌ای به اغلب مناطق مرزی یا مناطق آلوده به وجود تروریست‌ها داشت. سردار محمدنظر عظیمی، معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه مرکزی امام حسین(ع) در این خصوص می‌گوید:«شهید پاکپور با وجود مأموریت‌های گسترده و حضور مستمر در مناطق مختلف عملیاتی نیروی زمینی ســـپاه، نسبت به بسیاری از فرماندهان قرارگاه‌ها اشراف بیشتری بر مناطق مأموریتی داشت. به‌گونه‌ای که همه ارتفاعات، روستاها، مناطق حساس و حتی جزئیات درگیری‌های رخ‌داده را به‌خوبی می‌شناخت و همواره در کوتاه‌ترین زمان ممکن خود را به محل حوادث و رخدادها می‌رساند.»

حضور عملیاتی شهید پاکپور در مناطق درگیری به حدی بود که وقتی در سال ۱۳۹۶، مجلس شورای اسلامی مورد حملات تروریستی قرار گرفت، خود شهید پاکپور شخصاً در بهارستان حاضر شـــد و فرماندهی یگان ویژه تکاوران صابرین را در محل مجلس شورای اسلامی برعهده گرفت. به شهادت دوستان و همرزمانش، شهید پاکپور از چیزی واهمه نداشت و شخصاً فرماندهی بسیاری از عملیات‌ها را برعهده می‌گرفت.

سردار عظیمی می‌گوید:«بارها شاهد بودم ایشان شخصاً در مناطق حضور پیدا می‌کرد و از نزدیک مسائل را مورد بررسی قرار می‌داد. این روحیه ناشی از احساس مسئولیت بالا و دلســـوزی عمیق ایشـــان نســـبت به مأموریت‌ها و نیروهای تحت امر بود. حتی در مـــواردی که درگیری‌ها محدود بود، مانند یکی از عملیات‌ها که شـــاید تنها یک شهید تقدیم شده بود، سردار شهید پاکپور ضمن حضور در منطقه، موضوعات را با دقت و حساسیت ویژه بررسی می‌کرد.»

> بعد از شهادت سردار حسین ســـلامی در اولین ســـاعت شـــروع جنگ تحمیلی ۱۲روزه، رهبر شهید انقلاب طی حکمی، ســـردار پاکپور را به فرماندهی کل ســـپاه منصوب کردند. ایشـــان تقریباً ۹ماه فرمانده کل ســـپاه بودنـــد و هم به اذعان همرزمان و هم طبق گفتـــه خانواده‌اش، در این ۹ماه شـــاید یک یا دو بار بیشتر با خانواده دیدار نداشتند و شـــبانه‌روز خدمت می‌کردند

ولایتمداری و توصیه رهبری به سردار پاکپور

تلاش‌های شـــهید پاکپور برای تأمین امنیت در مرزهای کشورمان به حدی تأثیرگذار بود که به گفته سردار جواد استکی، فرمانده قرارگاه سیدالشـــهدا(ع) نیروی زمینی سپاه، رهبر شهید انقلاب به ایشان گفته بودند:«من امنیت را از شما و از سپاه می‌خواهم.»

سردار استکی می‌گوید:«همان جمله‌ای که رهبر معظم انقلاب در مورد حاج‌قاسم فرمودند، در مورد شهید پاکپور هم صدق می‌کند. ایشـــان هم دارای تدبیـــر بود، خوب فکر می‌کرد، خوب برنامه‌ریزی می‌کـــرد و در میدان رزم شجاعتش مثال‌زدنی بود، به‌گونه‌ای که بعضی از فرماندهان برای کنترل ایشـــان در رفتن به جبهه‌ها، مجبور بودند ایشان را با محافظ کنترل کنند.»

فرمانده قرارگاه سیدالشهدا(ع) تصریح می‌کند:«هرگاه شـــهید پاکپور خدمت مقام معظم رهبری می‌رســـید و گزارش می‌داد، جملات و تدابیر ایشـــان را جمله به جمله یادداشت می‌کرد و در سپاه و نیروی زمینی پیاده می‌کرد. حضرت آقا به ایشان می‌فرمودند: من امنیت را از شما و از سپاه می‌خواهم. این افتخار بزرگی برای شهید پاکپور بود.»

توجه به مناطق محروم و محرومیت‌زدایی

شهید پاکپور که تجربه حضور در کردستان اوایل انقلاب را داشت به رسم رزمندگان و فرماندهان آن دوران به خوبی متوجه شده بود که امنیت پایدار نه تنها از مسیر مبارزه با اشرار، بلکه با محرومیت‌زدایی و توجه به زندگی و معاش مردم بومی منطقه حاصل می‌شـــود. از همین رو شهید پاکپور به هر منطقه‌ای که وارد می‌شد، سعی داشت تا به ارتقای سطح زندگی مردم آن منطقه کمک کند.

سردار استکی در همین خصوص می‌گوید:«یک‌بار توفیق داشتم خدمت سردار پاکپور به محضر حضرت آقا برسیم. بنا بود نیم‌ساعتی از محرومیت‌زدایی گزارش دهیم، اما دو ساعت و نیم طول کشید. شهید پاکپور کارهای عظیمی را که در زمینه آب‌رسانی، خانه‌سازی، مدرسه‌سازی، مسدود کردن مرزها، ایجاد اشتغال و رســـیدگی به بی‌بضاعتان انجام داده بود، گزارش داد. لبخندی زیبا بر چهره حضرت آقا نشست و فرمودند:«این خدمتی که شما و همکاران‌تان می‌کنید، مهم‌تـــر از هر خدمتی در این دنیاســـت که به بندگان خدا می‌شود.» شهید پاکپور می‌گفت:«رضایت حضرت آقا که نایب امـــام زمان(عج) اســـت، مرا راضی می‌کند و خستگی شبانه‌روزی را از من می‌زداید.» توجه شـــهید پاکپور به محرومیت‌زدایی درحالی بود که خود ایشان کم‌خوراک بود. شاید یک صبحانه می‌خورد و ناهار نمی‌خورد. هزینه‌اش کم بود اما نفعی که به جامعه و مردم می‌رساند، بی‌نظیر بود.»

سردار مردمدار، مردم‌یار و مردم‌دوست

ســـردار ســـید ضیاءالدین حزنی، دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی ســـپاه پاسداران هم خاطرات بسیاری از ورود جدی شـــهید پاکپور به بحث محرومیت‌زدایی دارد. حزنی می‌گوید:«ســـردار پاکپور فرمانده‌ای بن‌بست‌شـــکن، چریک و یکی از یاوران اصلی قرارگاه مرکزی محرومیت‌زدایی سپاه بود. هر زمان که با مشکل، گره یا مانعی در مجموعه سپاه مواجه می‌شدیم، شهید پاکپور عزیز مرجع مراجعه ما بود و همواره برای رفع مسائل کمک می‌کرد. ایشان در دوران فرماندهی نیروی زمینی ســـپاه، در حوزه محرومیت‌زدایی مثل ساعت کار می‌کرد و پس از آن نیز در مدت کوتاه مسئولیت فرماندهی کل سپاه، اقدامات بسیار بزرگی را به انجام رساند. ما مدیون شهید پاکپور هستیم؛ به خاطر همه خدماتی که به مردم مستضعف و محروم در شمال‌غرب، جنوب‌شرق، مناطق صعب‌العبور و مرزی، روســـتاهای دورافتاده و دیگر نقاط کشور ارائه کرد و هرگز نمی‌توانیم محبت‌ها، حمایت‌ها و پشتیبانی‌های ایشان را فراموش کنیم.»

۹ماه پربرکت در فرماندهی کل سپاه

بعد از شهادت سردار حسین سلامی در اولین ساعت شروع جنگ تحمیلی ۱۲روزه، رهبر شهید انقلاب طی حکمی، ســـردار پاکپور را به فرماندهی کل سپاه منصوب کردند. ایشان تقریباً ۹ ماه فرمانده کل سپاه بودند و هم به اذعان همرزمان و هم طبق گفته خانواده‌اش، در این ۹ماه شاید یک یا دو بار بیشتر با خانواده دیدار نداشتند. خواهر شهید در همین خصوص گفته است:«در آن مدت ما اصلاً ایشان را نمی‌دیدیم. شاید یک یا دو بار با خانواده دیدار داشتند. بیشتر ارتباط ما با تلفن بود. دائم مشغول کار بود و خودش را وقف تأمین و تقویت نیروی سپاه کرده بود. در آن ۹ ماه ایشان به اندازه ۹ سال کار کرد.»

از اواخر خردادماه سال ۱۴۰۴ تا ۹ اسفند همین سال که شهید پاکپور فرمانده کل سپاه شده بود، به قدری در این زمان کوتاه خوش درخشید و خوب عمل کرد که با شروع جنگ تحمیلی رمضان، نیروی هوافضای سپاه توانست در فاصله دو ساعت بعد از تجاوز دشمن، علاوه بر سرزمین‌های اشغالی فلسطین، تمامی پایگاه‌های امریکا در کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس را زیر ضربات سخت موشکی و پهپادی وعده صادق ۴ قرار دهـــد. از همان اولین روزهای جنگ تحمیلی سوم مشخص بود که فرماندهان جدید چه در سپاه، چه در ارتش و چه در ستاد کل نیروهای مسلح (امیر شهید موســـوی) به خوبی از فرصت بین دو جنگ بهره برده و ســـطح آمادگی نیروهای مســـلح را به خوبی ارتقا داده‌اند.

حاج محمد پیش برادرش رضا رفت

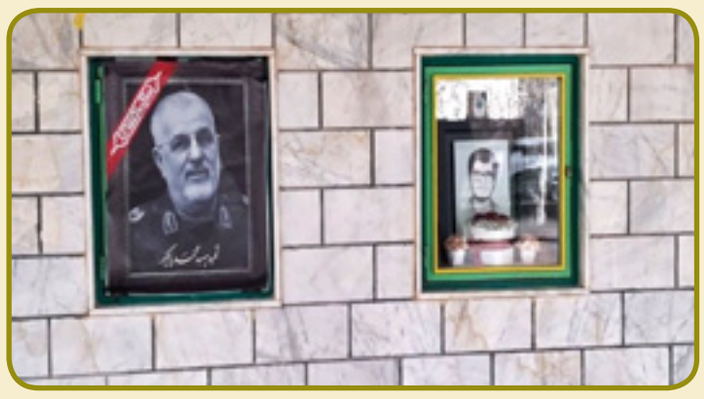

مزار محمد و رضا پاکپور در کنار هم قرار دارد

بعد از شـــهادت ســـپهبد حاج محمد پاکپـــور و دفن پیکر ایشان در گلزار شـــهدای دهسد اراک و کنار مزار برادر جوانش «شـــهید رضا پاکپور»، بسیاری از مردم متوجه شدند که او برادر شهید بود. شهید رضا پاکپور در ۴ تیرماه ســـال ۱۳۴۲ در روســـتای دهسد از توابع شهرســـتان خنداب دیده به جهان گشود و دو سال از حاج محمد کوچک‌تر بود. رضا تا کلاس اول راهنمایی به تحصیلش ادامه داد و بعد برای فراگیری اصول و فروع دین، به حوزه علمیه رفت و در کسوت روحانی درآمد. رضا هم مثل برادرش محمد، در زمان انقلاب فعال بود و با آغاز جنگ تحمیلی برای دفاع از میهن اسلامی به جبهه رفت و مدت زیادی نگذشته بود که به عضویت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمد. شهید رضا پاکپور مدت‌ها در جبهه‌های دفاع مقدس حضور داشت و در عملیات بسیاری حاضر شده بود. او نهایتاً در ۲۲ تیرماه سال ۱۳۶۱ در حین عملیات رمضان، بر اثر اصابت تیر به قلبش، در منطقه پاسگاه زید به فیض شهادت نائل آمد و پیکر مطهرش در روستای دهسد خنداب اراک به خاک سپرده شـــد. رضا که متولد تیرماه بود، زمانی سعادت شهادت را از آن خود کرد که تنها ۱۸ روز از نوزدهمین سالروز تولدش می‌گذشت. او در عملیاتی به شهادت رســـید که مصادف با ماه مبارک رمضان و مزین به نام میهمانی خدا بود. ۴۳ ســـال بعد، برادرش حاج محمد نیز در جنگ تحمیلی رمضان به شهادت رسید و به این ترتیب، دو برادر هر دو در نبردهای رمضان و در مصاف با دشمنان ایران اســـلامی، شهدای شیرین شهادت را نوشیدند. پیکر مطهر سپهبد شهید حاج محمد پاکپور، فرمانده کل سپاه پاسداران نیز پس از تشییع باشکوه در اراک، در زادگاهش روســـتای دهسد خنداب به خاک سپرده شـــد و در کنار مزار برادر شهیدش رضا پاکپور که ۴۳سال پیش به شهادت رســـیده بود، آرام گرفت. برادران شهید پاکپور در یک خانواده مذهبی و سنتی اراکی متولد و رشد کرده بودند. خواهر شهیدان پاکپور از توجه حاج محمد به مادر پیرشان می‌گوید:«وقتی به خانه مادری می‌آمد، آشپزی می‌کرد. می‌گفت مادرم خسته نشـــود. خودش می‌ایســـتاد پای دیگ تا مادر یک‌نفس راحت بکشد. برای بچه‌های خواهر و برادرش نقاشی می‌کشید. نقاشی‌هایشـــان را نگه می‌داشت. با بچه‌ها می‌نشست و حرف می‌زد. انگار نه فرمانده سپاه است، نه ســـردار جنگ. اینجا فقط یک همراه مهربان برای خانواده می‌شد. مهم‌ترین دغدغه‌اش این بود که مادر خوشحال باشد.»

طراح: علیرضا سجادی‌فر ■ شماره ۷۶۱۶

از راست به چپ

■ ۱- از شهرهای مهم آلمان- تیزرو ■ ۲- از شهرهای استان کرمانشاه- درختی همیشه سبز- دردی است مزمن که به شکل التهاب مفصل شست پا به طور ناگهانی بروز می کند ■ ۳- نیمه تاریک زمین- شریک پوز در مشت خوردن- گذرگاه سرپوشیده برای عرضه کالا به خریداران- نام هاینکس، سرمربی سابق بایرن ■ ۴- عدد یک رقمی- تصدیق روسی- پیوستن ■ ۵- رها و آزاد- مستعمره- چاه جهنم- حیوان باوفا ■ ۶- شاه بی شین- اجرای دستورات کاربر در بانک اطلاعاتی- خاموش کننده شمع ■ ۷- خورجین- اقامتگاه مسافر- رنگی از خانواده سفید ■ ۸- نت میانی- از حبوبات- ســـقف دهان- زیرپا مانده ■ ۹- تیم فوتبالی در سوئیس- چین و شکن- بازگشت از گناه ■ ۱۰- جنگ- عنوان امپراتوران ژاپن- ریشه ■ ۱۱- موضوع و مبحث- سوغات کشمیر- آبشخور- قطعه زمین کوچک کشاورزی ■ ۱۲- سردخانه خانگی- او- سرخوش ■ ۱۳- شـــکل و قالب- خسته- زنده- خیس ■ ۱۴- لاستیک اتومبیل- از سبک‌های موسیقی- لگن ظرفشویی ■ ۱۵- سبزی خوشبو- نویسنده انگلیسی مزرعه حیوانات

از بالا به پایین

■ ۱- خالق تابلوی عصر عاشورا- طاقت آوردن ■ ۲- دستکش نرم شکارچی- ضروری- چوپان ■ ۳- بالای فرنگی- همراه ناله- قاطع- سمت راست ■ ۴- سرسلســـله افشاریه- ضمیر مخاطب- زمین ســـخت و ناهموار- راه ناتمام ■ ۵- بخیه درشت- سریع‌ترین روش شنا- نخست وزیر اسبق انگلیس ■ ۶- پاروی قایقرانی- ورزشگاه تیم یوونتوس ایتالیا- شهری در فرانسه ■ ۷- محل ذخیره اندوخته دنیوی- شکل استوانه‌ای- لجباز ■ ۸- صدای کافی- پسوند صفت‌ساز- مرد بی زن- اگرچه ■ ۹- پیش‌درآمد نام می، نخست وزیر انگلیس- ترشح آب- مملکت ■ ۱۰- سوپاپ- بخت آزمایی- صورت ■ ۱۱- از نام‌های خدا- با ادب- همراه ایمان ■ ۱۲- ضمیر اشاره- خاندان- شامه‌نواز- بهشت ■ ۱۳- باریک‌بین- گوشت کبابی- بز کوهی- ناشنوا ■ ۱۴- کشـــور لیما- از تقسیمات قرآن- نفت دریای شمال ■ ۱۵- غذای ایتالیایی- مبحثی در ریاضیات

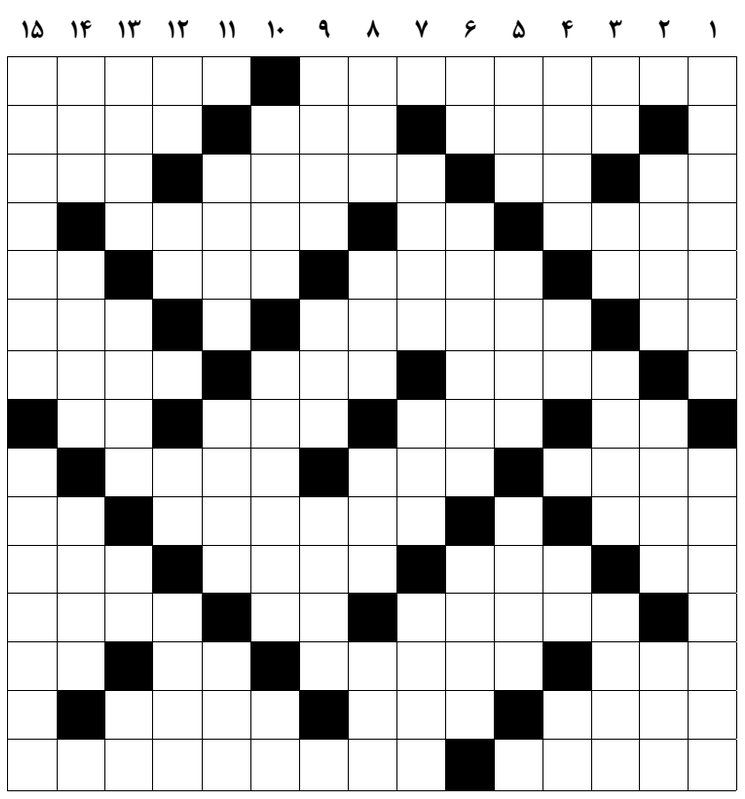

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

	۲				۱	۸		
	۳					۵		
	۵					۴		
۷				۴	۵			
۸	۹						۷	
				۸			۱	
		۲	۳					۹
		۱	۲					۸
۵		۹						

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۷۶۱۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	پ	ا	ر	ی	ی	س	■	د	ی	ف	ر	ا	ن	س	ل
۲	ا	ت	م	ی	■	ت	ا	ک	ا	■	چ	ا	ی	■	ا
۳	ر	ن	د	■	ب	ر	■	س	ر	خ	■	ک	ا	ل	ک
۴	ا	ا	چ	ا	د	■	ر	س	ا	م	■	ر	خ	ت	■
۵	■	■	ب	ش	ر	■	ت	■	ی	ک	ل	ا	■	ت	و
۶	ی	ر	■	م	ک	ا	ر	م	■	ی	ا	و	ر	■	ز
۷	ز	ح	ل	■	د	م	ا	س	ب	■	ح	ر	ی	ق	■
۸	ی	م	ی	ن	■	د	م	■	و	د	■	د	ا	ر	ا
۹	■	ت	م	ا	ر	■	پ	ا	س	ا	ز	■	ل	و	س
۱۰	پ	■	ا	د	ی	م	■	ف	ا	ر	و	ق	■	ه	ل
۱۱	ا	س	■	م	ن	ب	ت	■	ن	■	ل	ح	د	■	و
۱۲	ز	ک	ی	■	گ	ا	ز	ر	■	خ	ی	ط	■	ا	م
۱۳	د	و	ل	ت	■	ح	ل	ی	■	چ	ن	■	ن	م	و
۱۴	ی	■	ل	ر	د	■	ز	گ	ی	ل	■	گ	ا	ل	ش
۱۵	د	ر	ی	ا	س	ا	ل	ا	ر	■	ی	ل	م	ا	ن